

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 27. ЈАНУАРА 1872.

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 16.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40. А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО.
ЗА ОГЛАСЕ ПАПЛАЊУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ШКОЛСКИ НАДЗОРНИК.

ШАЉИВА ИГРА У І РАДЊИ, С ПЕВАЊЕМ,

НАПИСАО К. ТРИФКОВИЋ.

О С О Б Е,

Поповић, школски надзорник Зорић.
Петровић, сеоски учитељ Суботић.
Ката, жена му Ј. Поповићева.

Савета, кћи им Л. Хацићева.
Станко, свршени припремник Недељковић.
Писаревић, патарашев писар Рашић.

Збива се у селу.

ПРИЗОР I.

(Петровићева соба. Петровић седи, пушти на дулу и чита преко наочара новине. Ката седи у ћошку и плете чарапе.)

Петровић и Ката.

Петровић. (По неком времену.) Жено, знат ли шта је ново?

Ката. А одкуд ја да знам?

Петровић. У Новоме Саду сазивају опет нову скупштину?

Ката. Какву то?

Петровић. Боже мој! Какву другу него учитељску!

Ката. А откуд ја то да погодим?

Петровић. Отуд, што ево стоји у „Застави“, ал’ наравно, ви жене никад не би завириле мало и у новине; вама је свеједно, ма се читав свет тумбе окренуо.

Ката. Боже мој, човече, ти си опет нешто љутит!

Петровић. (Скочи и баци новине.) Како не би био љутит? Опет нова скупштина! Сваки час скупштина!... Ко ће то да иде! Са мојих 120 ф. годишње плате, четири месеца жита и три фунте сланине као да

путујем свакога месеца трипут на скупштину?

Ката. Три пут преко месеца — а целе ове године тек је само једанпут била!

Петровић. Свеједно! И то је доста да оде цела плата. Шта ти мислиш, жено! Кола овамо, кола онамо, стан у Новоме Саду, понда онај врашти соко... Не знаш ни сам како потрошиши новице.

Ката. Па добро, човече, не мораши ти ићи!

Петровић. Шта не морам, кад морам. Имам ја вазда којешта да им рекнем. Нека се зна чак и на сабору, да и кочијаши боље живе, него српски учитељи! (Ширкење.)

Ката. Па немој се за то љутити, човече!

Петровић. Шта да се не љутим! Хоћу да се љутим, то је слободно сваком учитељу. Хоћу да им кажем, да нисмо ми последњи људи на свету.

Ката. Боже мој, кад те човек слуша, мислио би, да је све истина, што говориш!

Петровић. Жено, немој да ме доведеш у јарост! Шта није истина?.. Зар немаш жива примера пред очима? Зар не видиш Станка сваки боговетни дан? Зар не знаш

да је Станко најбоље — са превасходством — свршио препарандију у Сомбору, да је од то доба написао три књиге за децу. Кајве књиге, ни Доситија их не би лепшё написао... Па шта је с њиме? Ево већ трећа година, како у селу за месечних 5 ф. код натараша пискара, јер не може учитељске штације да добије. Јели то истина, хе? Па је ли то право, хе? (Шмркне.)

Ката. (Уздане.) То, боме, није право! Сирота моја Савета!

Петровић. Је ли, то није право, јер се тиче Савете?

Ката. Та жао ми је тог мог сиромашног детета... Колико то већ има година, како сиротица за Станком ишчекује... Одрасла је с њиме... а већ су се као деца заволела... Понда док је Станко свршио препарандију... Па сад ево већ трећа година, како не може да до службе дође... Ја кажем, то ће ми јадно дете од туге са свим увенути.

Петровић. Хоће да!... Ви женске ништа друго и не знаете, већ венути од туге!.. За што да вене? Није Станко преко света, већ је овде: сваки је дан с њоме.

Ката. Али докле ће то тако трајати?

(Наставиће се.)

О ВАЖНОСТИ И КОРИСТИ ПОЗОРИШТА.

(Наставак.)

Као што нема сумње, да оно, што очима видимо да се представља, боље и јаче делује од мртвог слова и хладне приче, тако се и то зна, да позорница дубље и дуготрајније делује од читања морала и „придике.“

Али рад позорице шири се и даље. Где се област светских (политичких) закона свршује ту тек почиње судска област позорице.

У свету има таких преступа, таких грешкова, које не може рука правде да дохвати, које не може ни један закон да казни. Има случајева где се и правда златом заслепити даје, па се онда каљуга у блату својих страсти; бива, да се виште пута „силни“ смеју несвести својих недела, а „страхи и трепет“ везао је руке кадијиној моћи, те тако нестане закона, нестане суда, е онда ту је само још позорница виши судац, јер она узима у руке мач и мерило, па довлачи пороке пред страшни судски сто. И ту још потпомаже она само светску правду — али има хиљадама преступа и порока, које правда пропушта и без казне, без укора; али позорница, она их за то строго казни; има хиљаду врлина, о ко-

јима правда ћути, али позорница она их узноси, препоручује. И на томе путу сусрета се са сестром својом црквом и са мудрошћу. Има у људима и таких осећаја за које црква и закони не ће ни да знају, јер држе да је испод њихова достојанства, да се још и тиме занимају; а позорница и ту ради за нашу образованост, и ту нам леп науک даје, а тиме важност своју све боље узвишује.

Позориште је школа практичке мудрости; оно казује човеку пут кроз грађански живот, оно је онај прави кључ, који отвора и најтајније стаје у души човечијој и у томе погледу оно се не да поредити ни с једним јавним заводом у држави. Има истину саможивца, има окорелих грешника, за које се ништа не лени, који изљују истину у образ; допустићемо и то, да је „Кир Јања“ мало тврдица на податљивост побудио; да је „Карташ“ мало страсника одвратио од расипачког живота; да Карло Мор у шилеровим „Разбојницима“ неје застршио зликовце, да и даље свој гадни занат не терају — али ако позорница и не може сва зла и све страсти да угуни, да умали, зар неје доста, ако претворицама

здре образину с лица; зар неје доста, кад нам покаже мрежу, у коју би нас јувука сплетка и лукавство, да нас упропасти; зар неје доста, кад изнесе на видело лаж и превару, да се и од ње чувамо и клонимо?

Али не само што нас упознаје са људима и људским карактерима. Оно нас чини пажљивима и на људску судбину, изводи нам пред очи у различним појавама људске невоље и патње, па нас из тих при-

мера учи, да ваља да је сносимо. — Свако ће признати да у нашем животу подједнаку улогу играју судба и умисљај (план); овоме ми дајемо правац, јер од нас зависи, али оној морамо подлећи — па куд ће веће добити за човека него кад настану црни дани, а он духом не клоне, не очајава, јер позориште га је спремило за све пригоде у животу, оно га је и за таке случајеве веџбало, оно му је очеличило срце и за таке ударце.

(Свршиће се.)

Д И С Т И Ђ И М.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Милош Обилић.“) У недељу 23 јануара даван је „Милош Обилић.“ Овај комад, од дра Јована Суботића, доволно је познат позоришној публици нашај, те тако мислимо, да није од потребе позабавити се с делом самим. За то ћемо овде размотрити само последњу представу ове трагедије.

Носиоци главне улоге Вука и Милоша, Ружић и Брани, напрташе нам верном бојом ова два противна карактера, и то не само у главним особинама него и у ниансама њиховим. Вукове страсти, које се изливaju из властољубља и мржње његове према своме пашанцу, што распираје доволно основана ревњивост, изгледају им у огледалу непомућене душе-милошеве као нека чудовишта, што вођују против боље природе човечије и истичу се све јасније на видело, што је мирније море милошевих осећаја. Брани је схватио Милоша, као и Ружић Вука. Он је својом уздржљивошћу — овом карактерном особином правога јунака — сенчио игру вукову до потпуног пластицитета, а Ружић је својом колебљивом жестином стављао милошев карактер у најудеснију светлост. Овакво схватање карактера може задовољити и строжије захтеве критичарске. Глумачки рад обично беше овога вечера тако вредан, да можемо без устезања поменути две ситице, које се не дотичу глумачке вештине него рутине. Лепа игра вукова не би ни најмање промамила свој добар утисак, да је Ружић одбацио игру кад у присуству Јусуп-Паше (2 радња) говори за себе. Овде радња ваља да се ограничи само на лице глумчево и та радња ваља да буде све то скривенија, што је тања замка лукавог Јусуфа. А Милош, чини нам се, боље би извео игру у опрощтају (4 радња) да му није сметао оклоп. Не слা-

жу се добро љубавник и — кирас, па све да је Милош из Крушевца пошао право у турски табор, ми бисмо муз љубав лепој сцени ради превидели један оклоп.

Да нам је Недељковић извео цара Лазара мало енергичније, не би погрешно. Лазар је са својих врлипа, али и са свога јунаштва познат српском историју. Врлине се не морају изражавати кротошћу, која граничи на светитељску природу, а јунаштво иште у озбиљским предкосовским тренутцима оно обележје, што смо поменули, а што бисмо другом приликом желели да видимо на Лазару. У последњој радњи показао је Недељковић свој леп глумачки дар. — Суботић је и као Јусуп-паша показао, да је међу глумцима часник на пољу интриганских улога, као што је и Лукић поново показао у улози Баповића Страхиње своју способност за старачке улоге. Али нас је изненадила старачка улога Југ-Богдана тако чисто изведена од Соколовића, који се и у другим струкама лепо истиче на позорици. Зорић и Лесковић, Мурат и Бајазит, беху обично на своме mestу; ми их се сећамо са задовољством.

Ружићка је оправдала својом игром онај нагласак „мушкобања“ што је писац придену марином карактеру. То беше достојна жена вукова; то беше још више — женски Вук. Ако је Маринковића изнела слику Вукосаве блеђу но што то допушта улога, то ипак не можемо рећи, да јој игра не беше лепа. Желели бисмо само, да јој обратимо пажњу на опропитајну сцену, у којој ће наћи пространо поље за трагички рад. С хвалом спомињемо чист говор и добру игру старе Јевросиме, коју је представљала Ј. Поповићева. Остали глумци и глумице учинише своје, те игра у целини испаде округла, што је публика на крају и признала. J.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТИПЛАТА. ПРЕДСТАВА ШЕСТНАЕСТА. БРОЈ 10.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 27 ЈАНУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI

ПРВИ ПУТ:

ЉУБАВ НИЈЕ ШИАЛА.

ШИЛА У 1 РАДЊИ, ПО ТУЂОЈ МИСЛИ НАПИСАО А. ХАЦИЋ.

ОСОБЕ:

Морокванићка, богата удовица	Ј. Маринковића.
Милица, њији јој	К. Савићева.
Златко Славујевић, песник и почасни бележник	Ружић.
Наста, послуживача у морокванићиној кући	Ј. Поповићева.
Рокса, праља	Л. Хацићева.
Ћира, пандур	Рашић.
Мита, писмоноша	Соколовић.
Збива се у Новоме Саду.		

ПРЕ ТОГА ПРВИ ПУТ:

МИЛА.

ШИЛА У 1 РАДЊИ, ПО ГЕРНЕРУ ПРЕРАДИО К. ТРИФЕОВИЋ.

ОСОБЕ:

Мила	Драг. Ружића.
Збива се у Новоме Саду.		

А ПРЕ СВЕГА:

ЛЕКОДПУНИЦА.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, ПО ШИАНСКОМ ОД ДОН МАНУЈЕЛА ХУАНА ДИЈАНЕ ПРЕРАДИО ЛАУШ,
КРАЉ БАВАРСКИ, С НЕМАЧКОГ ПРЕВЕО Ј. ЂОРЂЕВИЋ.

ОСОБЕ:

Федерико, шпански племић.	Недељковић.	Дон Клето де Сангредо, ку-
Маријана, његова жена	. К. Савићева.	ћевни лекар леонсијин . Зорић.
Долорес, њезина мати	. М. Савићева.	Рафајел, Федериков при-
Дона Леонсија, маријанина		јатељ . Брани.
баба	. Ј. Маринковићка	Хујан, Федериков слуга . Хацић.
		Збива се у Толеду године 1862.

У петак 28 јануара први пут: „МАРИЈА СТЈУАРТОВА“. Жалосна игра у 5 чинова, од
Ф. Шилера, превод с немачког.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА У ВЕЧЕ.